

Verslag vergadering Gebruikersraad Microdata Services
Dinsdag 25 mei 2021, 13.30-16.00 uur
Online via Zoom

Aanwezig:

Michiel Bijlsma (SEO, voorzitter)
Kees Leidelmeijer (RIGO)
Erwin Zijleman (CPB)
Ruben Dood (Directeur CBS – Beleidsstatistiek en Dataservices)
Albert Wong (RIVM)
Jannine van de Maat (SCP)
Arjan Heyma (SEO)
Robert Verheij (NIVEL, Zorginstituut NL en TiU)
Bas van der Klaauw (VU)
Paul de Graaf (O&BI Rotterdam)
Ivo Gorissen (Senior Relatiebeheerder Microdata Services, secretaris)

Afwezig:

Marike Knoef (Netspar)
Ilonca Vaartjes (UMC Utrecht, Julius Centrum)
Dirk Scheele (SZW-ASEA)

Agenda

Op verzoek van een van de leden wordt een punt toegevoegd na 2. Mededelingen.

De agenda wordt daarmee als volgt vastgesteld:

1. Opening, vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Vraag over beschikbaarstelling datasets
4. Actiepunten vorige vergadering
5. Vraag over mogelijkheden voor het ODISSEI innovatiebudget
6. Mogelijkheden voor een bredere invulling van RA-projecten
7. Stand van zaken extern onderzoek naar veiligheid RA
8. Rondvraag en sluiting

2. Mededelingen

- Op 27 mei is er een Microdata Gebruikersmiddag met als hoofdonderwerp Covid-onderzoeken. Er zijn 199 aanmeldingen voor deze on-line-bijeenkomst via Zoom.
- Het CBS hanteert een explicieter afwegingskader voor statistieken over migratie en integratie dan voorheen. Voor microdata-onderzoekers betekent dit dat onderzoeken met een uitsplitsing naar migratie-achtergrond gemotiveerd voorgelegd worden aan een CBS-commissie. Doel is om nut en noodzaak van migratie-achtergrond zorgvuldig af te wegen. In dit kader is het bestand GBAPERSONTAB opgesplitst in een bestand mét en een bestand zonder herkomstvariabelen.
- Het is op dit moment zodanig druk bij Microdata Services dat er een vertraging is in met name het opstarten van nieuwe projecten. De druk op Microdata Services is in de afgelopen jaren steeds verder opgelopen vanwege de voortdurende groei. Hier kwamen de afgelopen tijd extra werkzaamheden in het kader van de herijking remote access, ziekte bij medewerkers en de gevolgen van de Covid-maatregelen bij. Op korte termijn zijn er tijdelijk 2 medewerkers van elders binnen het CBS aan het team toegevoegd, voor de middellange termijn zijn er 2 uitbreidingsvacatures. Daarnaast zal er worden gekeken of voor eventuele extra werkzaamheden ten gevolge van de implementatie van de herijking van Remote Access een verdere structurele uitbreiding nodig is.
- Doordat Michiel Bijlsma overgestapt is van DNB naar SEO, is SEO momenteel met twee leden vertegenwoordigd. Michiel Bijlsma en Arjan Heyma hebben aangegeven dat Arjan terug

zal treden. Voor de opvulling van deze vacature zal in eerste instantie gezocht worden naar een kandidaat vanuit DNB.

3. Vraag over beschikbaarstelling datasets

Een van de leden vraagt aan de hand van twee casussen hoe het CBS omgaat met het beschikbaar stellen van bestanden die door een externe partij worden aangeleverd voor remote-accessonderzoek. Het gaat dan met name om gevallen waarin door onderzoekers tijd en energie gestoken is in het aanleveren van deze bestanden door een externe partij. Het CBS geeft aan dat in alle gevallen toestemming gevraagd wordt aan de externe partij. In beginsel worden alle bestanden zo veel als mogelijk ter beschikking gesteld aan alle onderzoekers die de bestanden nodig hebben om hun onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Er is echter ook begrip vanuit het CBS dat het onbevredigend kan zijn als een derde partij meelift op de inspanningen van andere onderzoekers en op eenzelfde moment vergelijkend onderzoek start. In bepaalde gevallen kan er een uitzondering op de algemene regel worden afgesproken. Hier moet echter altijd een gerechtvaardigde afweging van belangen aan vooraf gaan. Dit punt wordt in kleinere kring verder besproken. De raad ontvangt een terugkoppeling van dit overleg.

4. Actiepunten vorige vergadering

- CBS beziet hoe de behoefte aan een Q/A-overzicht voor gebruikers kan worden ingevuld. Zij neemt contact op met Arjan Heyma, Dirk Scheele en Robert Verheij om hier verder met hen over door te praten en het CBS beschrijft in een notitie welke initiatieven er in het verleden genomen zijn.
Is gebeurd.
- Het CBS stuurt enkele (fictieve) voorbeelden van awarenessvragen aan de Gebruikersraad. Leden van de raad geven (zo mogelijk) input voor aanvulling van de awareness test. Het CBS zoekt naar andere manieren om input voor awarenessvragen bij remote-accessonderzoekers te inventariseren en zal ook het rapport van extern onderzoek naar veiligheid RA als input gebruiken voor de awarenessstest.
Voorbeelden van awarenessvragen zijn naar de raad gestuurd. De ontwikkeling van de awarenessvragen heeft de aandacht binnen het CBS. Er wordt daarbij ook gedacht aan het bevragen van afzonderlijke onderzoekers. Input van de gebruikersraad voor nieuwe awarenessvragen wordt zeer op prijs gesteld.
- Het CBS maakt voor de volgende reguliere vergadering een nadere uitsplitsing van de scores van het klanttevredenheidsonderzoek naar gebruikersgroepen en geeft zo mogelijk meer achtergronden hierbij.
Is gebeurd. Het CBS zal deze uitsplitsing opnemen in de rapportage van het volgende klanttevredenheidsonderzoek.
- Leden van de raad sturen de publicatie over nut en noodzaak van de microdata faciliteit naar de raad voordat deze in ESB gepubliceerd wordt.
Is gebeurd.
- Het CBS plant een extra overleg in over het rapport over het extern onderzoek naar veiligheid RA wanneer dit rapport beschikbaar gesteld mag worden aan de raad.
Het extra overleg kon helaas geen doorgang vinden omdat het rapport nog niet beschikbaar gesteld kon worden aan de raad. Het punt staat vandaag op de agenda.

5. Vraag over mogelijkheden voor het ODISSEI innovatiebudget

CBS Microdata Services is partner in ODISSEI, de nationale onderzoeksinfrastructuur voor de Nederlandse sociale wetenschappen, en heeft daarbinnen de beschikking over een (eenmalig) investeringsbudget voor infrastructurele innovaties. Het CBS heeft een lijst aangeleverd met voorbeelden van innovaties en deze tijdens de vergadering verder toegelicht. Het CBS vraagt de leden hun voorkeur voor potentiële innovaties toe te sturen aan de hand van deze lijst.

6. Mogelijkheden voor een bredere invulling van RA-projecten

Een van de leden vraagt naar aanleiding van een casus in hoeverre een bredere invulling van RA-projecten mogelijk is. Het CBS geeft aan dat het doelbindingsprincipe hierin altijd leidend moet zijn. In het licht van de herijking van RA is de verwachting dat dit principe eerder stringenter dan soepeler toegepast kan worden. Bij tussentijdse aanvragen voor toevoegingen van databestanden moet altijd aangetoond worden dat deze nodig zijn voor de beantwoording van de onderzoeksvragen in het remote-accessproject. Dit kan niet anders dan maatwerk zijn. Mocht er bij de betrokken relatiebeheerder twijfel zijn, dan wordt de aanvraag voorgelegd aan de collega-relatiebeheerders van Microdata Services. Het lid van de raad geeft aan dat de betreffende casus uiteindelijk naar tevredenheid opgelost was.

7. Stand van zaken extern onderzoek naar veiligheid RA

Begin 2020 is een externe onderzoekscommissie geformeerd (onder leiding van prof.dr. Bibi van den Berg) die in het najaar van 2020 een conceptrapport heeft opgeleverd. Naast de onderzoekscommissie is een begeleidingscommissie/stuurgroep geformeerd met als voorzitter Michiel Bijlsma.

De gebruikersraad heeft inmiddels onder embargo het eindrapport van de onderzoekscommissie ontvangen. Het CBS geeft een presentatie met een korte samenvatting van het rapport en van de beleidsvoornemens in het kader van de Herijking van Remote Access. Het CBS vraagt de Gebruikersraad om advies te geven over de voorliggende beleidsvoornemens.

De raad merkt op dat het rapport twijfel uit lijkt te stralen over de veiligheid van het microdata-onderzoek door instellingen uit categorie e van artikel 41.2 van de CBS-wet ('onderzoeksafdelingen van ministeries en andere diensten, organisaties en instellingen') en vraagt het CBS of zij deze twijfel deelt. Het CBS geeft aan dat dit geenszins het geval is. Het CBS constateert wel dat de instellingen aan wie het op basis van artikel 41.2.e door de directeur-generaal van het CBS toegestaan is om remote-accessonderzoek te doen in de loop van de jaren fors gegroeid is. Er is daarmee behoefte gekomen aan een explicietere beschrijving van de criteria waaraan een instellingsaanvraag getoetst wordt.

De Gebruikersraad mist de aansluiting tussen het rapport en de gepresenteerde beleidsvoornemens. Het CBS geeft aan dat er bij de formulering van de beleidsvoornemens niet alleen is gekeken naar de aanbevelingen van de commissie maar dat hierin ook zaken als de AVG en de aanbevelingen van de Functionaris Gegevensbescherming van het CBS zijn meegenomen.

De Raad betreurt het dat zij het rapport pas recent heeft mogen ontvangen en dat ze daarmee in een laat stadium in staat wordt gesteld om advies uit te brengen.

Afgesproken wordt dat advies over fase I van de Herijking van Remote Access op korte termijn schriftelijk aan het CBS wordt toegestuurd. Voor het advies over de fasen II en III zal er eerst een schriftelijke inventarisatie zijn en zal een afzonderlijk overleg ingepland worden door het CBS.

7. Rondvraag

Hiervan wordt geen gebruik gemaakt.

Actiepunten:

- *Het CBS geeft een terugkoppeling van het overleg met een van de leden over zijn vraag over beschikbaarstelling datasets.*
- *Leden van de raad geven (zo mogelijk) input voor aanvulling van de awareness test*
- *Het CBS zal de op verzoek van de Gebruikersraad gemaakte uitsplitsing van de scores in het klanttevredenheidsonderzoek van 2020 ook opnemen in de rapportage van het klanttevredenheidsonderzoek van 2021.*
- *Voor zover relevant vullen de leden hun voorkeur voor potentiële innovaties in het kader van het ODISSEI innovatiebudget in op de toegestuurde lijst en sturen deze naar het CBS.*
- *Het CBS stuurt de presentatie over de Herijking RA naar de leden.*
- *De Gebruikersraad stuurt haar advies over fase I van de Herijking van Remote Access naar het CBS.*
- *Het CBS plant een extra overleg in voor het advies van de Gebruikersraad over fase II en III van de Herijking van Remote Access.*